

ІОНОВА О.М.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних
дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
e-mail: elenaionova25@ukr.net*

МАСЮК О.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних
дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
e-mail: lnamsk61@gmail.com*

СІРА І.Т.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри математики
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
e-mail: itsira67@gmail.com*

**ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ У НАВЧАННІ
МАТЕМАТИКИ МІЖ ПОЧАТКОВОЮ ТА БАЗОВОЮ ЛАНКАМИ
ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Реформування системи освіти України вимагає розв'язання комплексних соціально-педагогічних завдань, одним з яких є забезпечення наступності між суміжними ланками освіти. Відповідно до Закону України «Про освіту» [2] саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

Перехід учнів із початкової в базову середню школу – одна з найбільш педагогічно складних проблем, а період їх адаптації у 5-му класі – один із

найважчих періодів шкільного навчання. Нині в школах України лише 28% п'ятикласників зберігають таку саму високу успішність навчання, як і по закінченню початкової школи. Моніторингові дослідження навчальних досягнень учнів 4-х та 5-х класів із математики за останні роки виявили ряд проблем, зокрема відсутність наступності викладання математики між початковою та основною школами. Стає цілком зрозумілим, що забезпечення цілісної системи математичної освіти, якість математичної підготовки для подальшої освіти залежить від неперервності, цілісності, системності та наступності у навчанні математики.

Проблема забезпечення наступності на різних етапах навчання математики вивчається науковцями та методистами, зокрема: між початковою та базовою середньою освітою (С. Лук'янова, М. Волчата, О. Дубинчук, Н. Салтановська, С. Скворцова); між базовою середньою та профільною середньою освітою (Г. Гордійчук, Р. Гуревич), у системі неперервної математичної освіти (М. Дідовик, І. Реутова, Л. Тютюн). Водночас питання забезпечення наступності між початковою і базовою ланками шкільної освіти у психолого-педагогічній науці досліджено недостатньо.

Теоретичний огляд наукової літератури дає підставу під наступністю у навчанні математики між початковою та базовою школами розуміти зв'язок, узгодженість і перспективність усіх компонентів системи (цілей, методів, засобів, форм організації навчання) на кожному ступені освіти.

Аналіз наукових публікацій та власний багаторічний досвід дозволяють виділити три групи недоліків у реалізації наступності у навчанні математики між початковою та основною школами, а саме: організаційно-психологічні, загально-дидактичні та спеціально-математичні. Перша група пов'язана з відмінністю в організації навчання в початковій та основній школах, друга група недоліків - з висуненням нових вимог до учнів, іншим рівнем викладання матеріалу, новими вимогами вчителя-предметника, розширенням обсягу навчальної інформації в основній школі і поряд з цим значними проблемами в розумінні учнями тексту, відсутністю в учнів уміння працювати з літературою, недостатньою швидкістю

письма тощо. Спеціально-математичні проблеми реалізації наступності між початковою та основною школами полягають у недостатньо сформованих обчислювальних навичках випускників початкової школи, умінь розв'язувати сюжетні задачі, нерозвинутому математичному мовленні та недостатньому володінні математичною термінологією.

З огляду на зазначені проблеми нами виділено два основні напрями забезпечення наступності у навчанні математики між початковою та базовою школами, а саме: навчально-змістовий та організаційно-методичний напрями. Навчально-змістовий напрям потребує узгодження змісту та вимог навчальних програм з математики початкової та основної школи, а саме: забезпечення взаємозв'язку у змісті навчальних програм; дотримання послідовності, системності та доступності викладу навчального матеріалу, поступового зростання його складності; встановлення зв'язків між новими та раніше набутими знаннями як елементами цілісної системи, забезпечення їх подальшого розвитку та осмислення на новому, вищому рівні; узгодженість обсягу навчального матеріалу та домашніх завдань в початковій і основній школі; погодження вимог до математичної підготовки учнів, сформульовані в програмах початкової і основної школи [1].

Організаційно-методичний напрям полягає у забезпеченні взаємодії професійної діяльності вчителя початкової школи та вчителя математики. Це, у свою чергу, вимагає: узгодження використання методів і форм організації навчання, що відповідають віковим особливостям учнів на певному етапі навчання; вироблення спільних підходів до тлумачення математичного понятійного апарату; визначення єдиних вимог до рівня математичної підготовки випускника початкової школи.

Отже, проблема наступності між початковою та базовою ланками шкільної освіти саме зараз, коли впроваджуються підходи Нової української школи, є актуальною та потребує пильної уваги з боку науковців, вчителів початкової школи та вчителів математики.

Список використаних джерел

1. Волчата М. М. Наступність у вивченні геометричного матеріалу в початковій та основній школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2003. 20 с.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.